

DZIENNIK POMORSKI

PRZEDPLATA:

Miesięcznie w ekspedycji	2,55 zł.
Z odnośnikiem i w agencjach	2,85 ..
Na pocztę, już z odnośnikiem	2,85 ..
Kwartalnie w ekspedycji	7,65 ..
Na pocztę, już z odnośnikiem	8,67 ..
Strajki i inne wypadki zwalnia Wydawnictwo z dostarczania numerów bez zwrotu części kwoty abonamentowej.	

OGŁOSZENIA:

na 4 s ronie 6 lam. od wiersza mm. lub jego miejsca 16 gr., na 3 str. 30 gr., na 2 str. 60 gr. Dla W. M. Gdańska te same liczyby w guido-ucet. Tłumaczenia i ogł. skomplikowane o 20 proc. drożej. Ogł. z innych krajów płatne tylko w walucie tycznej. Terminowego ogłoszenia się nie gwarantuje.

Oficjum przyjmuje się do godz. 9 przed poł.

Wtorek: Pawła i pust.
Środa: Marcelego, m. Otona m.

CHOJNICE, środa, dnia 16 stycznia 1929 r.

Słońca wschód 8.7 zachód 16.1
Księżycy wschód 10.31 zach. 21.1

Gospodarzami bądźmy u siebie

Najmniejsza słabość okazana, stanie się naszą zgubą

Znane są światu całemu a przedewszystkiem nam, Polakom, zarządzenia niemieckie doby ostatniej, krzywdzące tak jak nigdzie polską mniejszość w całych Niemczech, jak również nazbyt do brze wiemy, iż zarządzenia te skierowane są przeciw polakom zamieszkałym w Prusach Wschodnich przedewszystkiem.

Już od dwustu lat, wysilają się Niemcy nad ob wyślanie sposobów, które by polski stan posiadania, mowę naszą, religię, tradycje i wogóle wszystko to, co nosi miano polskości, stary zupełnie z powierzchni ziemi i zamieniły w rdzennie niemieckie.

Znany dobrze gnębienie przez Niemców ziem ków naszych zamieszkałych na dawnych a przez Niemców zrabowanych ziemiach polskich, wiemy ile krwi niewinnej starców i dzieci przelali Niemcy zato tylko, że polacy mieszkający w Niemczech odważyli się używać swego języka rodzinnego swęj mowy polskiej.

I wiemy dobrze z historii lat ubiegłych iż od chwili zaistnienia państwa polskiego, napadali Niemcy na Polskę, palili jej osiedla, mordowali lud lub zabierali do niewoli i tam ciężkimi gnębiąc robotami, niemieczyli go.

Jaką drogę kfiżyzową drogę uslaną tysiącem mogił polaków niewinnie pomordowanych, drogę zlaną strugami krwi polskiej — przebyło Pomorze, Poznańskie i Górny Śl., a ile cierpień znosić muszą Polacy, których los okrutny oderwał od Macierzy, to powiedzieć możemy tylko my — Pomorzanie.

A jednak ....

Mimo tych krwawych szlaków ciągnących się od piaszczystych brzegów Bałtyku aż po Berlin; mimo tego, że w chwili obecnej Niemcy zacierają wszelkie nazwy osad, wiosek i miast polskich w Prusach Wschodnich, mimo, iż wzdłuż całego pogranicza polskiego Prus Wschodnich, w chwili obecnej prowadzą Niemcy, zacieklą, niszczycielską kolonizację usuwając polaków z ich pra-wiekowych osiedli, usuwając nazwy polskie a wprowadzają niemieckie; mimo to wszystko — dziwnie tolerancyjni jesteśmy.

I nietylko nie słyszy się aby jakiegokolwiek czyniki miarodajne protestowały przeciwko gwałtowi germanizacyjnemu w Prusach Wschodnich ale i tu, w Polsce tolerujemy nadal to, co ongiś, przed stu pięćdziesięciu laty i w ciągu całej akcji zaborczej, narzucili nam siłą, przymusem Niemcy

Co gorsze; obserwujemy objawy wielce niepokojące serca nas, Pomorzanie, objawy jakiejś ugody wej akcji, która zniechęca Naród Polski Pomorza.

Mianowicie:

Na Ziemi naszej Pomorskiej istnieje dotąd ogromna ilość wsi osad i placówek, noszących nazwy niemieckie narzucone nam w czasach zaboru pruskiego.

Widzimy po miastach i po wsiach szyldy, plakaty, ogłoszenia publiczne napisane wyłącznie w języku niemieckim mimo, że polacy stanowią większość mieszkańców danych miejscowości.

Bo, słyszymy nawet po urzędach rozmowy prowadzone, wyłącznie w języku niemieckim mimo że dość chyba czasu mieli Niemcy w Polsce aby się mówić po polsku nauczyli.

Bolesne są te fakta, tem bolesniejsze, że gospodarzami jesteśmy przecież u siebie, gospodarzami: którzy na wszystko pozwalają plemionom odnoszącym się do nas wrogo na każdym kroku.

I nie chodzi tu już o szowinistyczną akcję przeciw niemiecką lecz idzie o przywrócenie dawnych nazw rdzennie polskich osiedlom własnym, polskim od wieków.

Oni u nas i my u nich czyli „chwytaj złodzieja“

Niemcy rozdierają szaty, gdy jest mowa o mniejszościach w Polsce. Nieustannie ich skargi na rząd polski, że nie dotrzymuje umów, że młodzież niemiecka w Polsce jest gnębiona — ta cała gama tonów od dobrze udanej boleści do niehamowanej niczem wściekłości uderza w ścianę faktów i pada pod nią, obrócona w pył. Wymowa cicha cyfr, acz milcząca, jest dowodem, jak nikczemne jak bardzo kłamliwe i podstępnie krzyżackie są te zale niemieckie.

Państwo Polskie spełnia swoje obowiązki względem mniejszości niemieckiej lojalnie i uczciwie. Wprost w biegunowym stosunku znajdując jak bardzo kłamliwe i podstępne krzyżackie są te Niemczech.

Stan szkolnictwa niemieckiego w Polsce, w ostatnim roku szkolnym, przedstawiał się następująco:

Dzieci niemieckich w wieku szkolnym było 132.750. Mieliśmy w Polsce szkół niemieckich różnego rodzaju i typu 886. Do tych szkół uczęszczało 98.157 dzieci, czyli że w szkołach niemieckich w Polsce uczyło się 73.9 proc. dzieci niemieckich. A teraz odwróćmy kartę.

Stan szkolnictwa polskiego w Niemczech przedstawiał się w ostatnim roku szkolnym jak poniżej:

Co każdy o grypie wiedzieć powinien?

Skąd ta choroba się bierze. — Jak się jej wystrzegać. — Jak ją leczyć

Znany lekarz wiedeński dr. Müller wygłosił przez radjo 10-ciominutowy odczyt o grypie. Uważa jego poznać musi każdy człowiek ze względu na ich praktyczność, dlatego też je przytaczamy.

Zarazek grypy nie jest dotąd odkryty. Kiedy przed kilku laty odkrył Pfeiffer zarazka influency, mniemano mylnie, że odkrył zarazka grypy Tak nie jest. Pomiedzy temi chorobami istnieje wprawdzie pewne podobieństwo, są jednak od siebie różne. Obecnie panuje wśród kół lekarskich i bakteriologicznych mniemanie, że zarazek grypy jest to bakcyllus tak drobny, że nawet za pomocą najbardziej udoskonalonych przyrządów, nie zdołano go dojrzeć.

Forma grypy bywa odmienna i zależy od wielu okoliczności zewnętrznych, a także od usposobienia chorego. Grypa zjawia się zwykle jako zaostrożenie poprzedzającego ją kataru. Z tem wiąza się: febra, bóle głowy i dolegliwości muskularne w różnych częściach organizmu. Te komplikacje powodują w następstwie zapalenie oskrzeli (bronszyt), mogące się udzielić płucom, niedomagania żołądka, uszu i innych organów. Także okresu rekonwalescencji trudno określić. Zwykle trwa krótko; zachodzą jednak wypadki długiego przychodzenia do zdrowia.

Wiadomo też, że grypa w roku 1918 rozszerzyła się po Europie z Hiszpanji; obecnie jej źródło jest w Ameryce. Ciężkie zapadnięcia na grypę są zwykle rzadkością.

Głównym powodem rozszerzenia się szybko-go grypy jest kaszel chorego. Wydzieliny tego kaszlu są bardzo zaraźliwe. Nie wynaleziono też czegoś w rodzaju serum, mogącego przeciwdziałać chorobie. Niema dotąd innego środka jak zalecenie choremu, aby nie wychodził z domu. Następnie, żeby napady kaszlu grypowego nie odbywały się swobodnie, ale po przyłożeniu chustki do ust lub przynajmniej dłoni. Zaleca się również: świeże powietrze, jak największą wstrzemięźliwość, nie uczęszczanie do restauracji, a przede-wszystkiem czystość ciała, zwłaszcza jamy ustnej którą przepłukiwać należy kilka razy na dzień. Wszelki kontakt, choćby chwilowy z chorym na grypę, jest niebezpieczny.

W razie lekkiej grypy wystarcza: wzięcie na poty, przyczem zaleca się salicyl, lub gorącą herbatę w dużej ilości. Położenie się do łóżka zaleca się przedewszystkiem. Przy cięższej dolegliwości wystarcza dwa dni spoczynku w łóżku.

Radykalnego środka przeciw grypie nie zna dotąd medycyna. Każdy lekarz ma swoje metody, co też zależy od poszczególnego wypadku i od natury pacjenta. Wezwanie lekarza jest rzeczą zjawiającą, aby postawić diagnozę, czy rzeczywiście chory zapadł na grypę, czy też jest to zwykły, nieco silniejszy katar.

Nakoniec zaleca prof. Müller spokój i nie podniecanie się przez imaginacje, co się tak często zdarza wśród chorób nagminnych i wprzesadnym strachu przed nimi.

wanego obywatela, sekretarzem p. Jana Skwierawskiego, skarbnikiem p. Wincentego Blocha, miejscowego ogrodnika zast. p. Aleksandra Pestge'go; zaś naczelnikiem p. Leona Wysockiego, obecnie honorowego naczelnika Sokola w Kościerzynie. — Identyczny skład zarządu Sokola tutaj spotykamy w roku następnym. Towarzystwo to rozwijało się świetnie, lecz w początkach swych było szykanowane przez ówczesne władze pruskie wobec czego doszło nawet do formalnego rozwiązania go w 1919 r. Lecz w lipcu tego roku podjęło ono ponownie swoją działalność publicznie. Jednakże musiano ubiegać się jeszcze u ówczesnych władz pruskich o specjalne pozwolenie na każde zebranie z podaniem oczywiście porządku obrad danego zebrania itp. Lecz te represje nie zdołały stłumić ducha w towarzystwie lecz przeciwnie, hartowały i podnosiły go, czego dowodem utworzenie biura kwaterunkowego, werbującego tuż pod okiem władz pruskich ochotników, mającym stanąć do pomocy Powstańcom Wielkopolskim, którzy „oczyszczali” Poznańskie z najeźdźcy krzyżackiego. Ochotnicy nasi przekradali się z narażeniem własnego życia przez ówczesną linię demarkacyjną, dzielącą Poznań od reszty Wielkopolski. Brali oni udział w walkach o nasze zachodnie dzielnice. Ojczyzna - Matka, pomna zasług swoich synów odwdzięczyła się im, powołując ich stosownie do kwalifikacji na służbę państwową. Wśród nich znajduje się cały zastęp odznaczonych do których z dumą można zaliczyć p. Hologę, pierwszego i obecnego prezesa Sokola.

ciąg dalszy nastąpi.

Z dziedziny wychowania przedszkolnego.

Wychowaniu naszej młodej generacji winniśmy poświęcić wszystko by goić te rany, jakie wytworzyła długoletnia wojna, a z nią idący upadek życia intelektualnego i moralnego. Trzeba nam zacząć od postaw, od tych dusz maluczkich, wolnych jeszcze od tych wszelkich wad, tak moralnych jak i obywatelskich, które ostatnio owaładnęły społeczeństwem. Lecz trudno nam zazwyczaj rzucić grosz na ten cel, — gdy idzie o przyszłość naszą. Żyjemy teraz niebezpiecznością dbając wyłącznie o własne dobro.

Srodkiem, ułatwiającym rodzicom pierwsze — domowe wychowanie dzieci, są przedszkola — czyli ochronki, których dwie mamy dotychczas w naszej parafii. Ostatnia została niedawno temu utworzona w Czyczkowach i poświęcona przez ks. proboszcza Grueninga.

Myśl utworzenia tej ochronki rzuciła p. szam belanowa Sikorska z Wielkich Chełmów, zasłużona działaczka na polu społecznym i filantropijnym, opiekunka szeregu stowarzyszeń o charakterze społeczno - idolowym. Z jej szcudrej ręki otrzymuje ochronka czyczkowska wszelkie dotacje i ma opiekę zupełną zapewnioną. Nie wątpimy również, że ochronka ta stanie wkrótce na wyżynie. Strona dydaktyczna - pedagogiczna spoczywa w wytrawnych rękach S. S. Zmartwychwstańek z Brus. — W jak wysokim stopniu ułatwiają ostronki zadanie szkole powszechnej, to potwierdzić mogą szkoły, w których znajdują się dzieci, z ukończonym kuresem w ochronce. Zatem dla dobra przyszłości naszej, polecałoby się, by i w są-

siednich większych wioskach naszej parafii jak w Kosobudach, Zalesiu ew. w Męcikalu powstały podobne ochronki, bądź to z prywatnej inicjatywy, bądź staraniem jakichkolwiek zrzeszeń społecznych.

Grypa wśród działwy szkolnej.

W ostatnich dniach zanotować można było liczne wypadki grypy, która uniemożliwiła wielkiej liczbie dzieci uczęszczanie do szkoły. — Przyczyną jest obecnie panujące zimno, panujące już od kilkunastu dni. Zjawisko to przeszkodziło naszym młodym harcerzom urządzenie zabawy.

KRONIKA TUCHOLSKA.

Występ Teatru Grudziądzkiego.

W czwartek 10 bm. zawitał dotąd poraz pierwszy w bieżącym sezonie, Teatr Miejski z Grudziądza. Zespół artystów odegrał arcywesołą komedię farsa w 3 aktach pt. „Musisz być moją”. Występ miał miejsce na sali Browaru przy średnim udziale publiczności.

By pomóc biednym naszego grodu.

Miejscowe Tow. Pań św. Wincentego a Paule urządzało ubiegłej niedzieli na sali hotelu „Du Nord” herbatkę z tańcami. Obywatelstwo miejscowe raczyło wziąć dość liczny udział w zabawie w czasie której przygrywała orkiestra wojskowa z Chojnic. Urozmaiceniem zabawy był polonez prowadzony przez p. starościna Tollikową. Czysty zysk z zabawy przeznaczony na pomoc dla biednych naszego miasta.

Sprzedam najwięcej dajacemu 50 kbm. wyrobionych desek
grubych 20-25 mm., długich 1,20-1,50 m loco tartak Elbe — Rytel. Zgłoszenia przyjmuję w mem biurze Zarządca masy upadłościowej
adwokat Buraczyński
Chojnice, Młyńska 20 144

Tow. Powst. i Wojaków Lichnowy
urządza w niedzielę 20. stycznia br. w sali p. Zakrzewskiego swą tegoroczną **zabawę zimową**
przy dobrej organizacji sili.
Przygrywać będzie orkiestra woj.
Początek o godz. 6-tej wieczorem.

August Müller, jubiler
Chojnice
poleca bogaty wybór **artykułów srebrnych i złotych,** obrączek ślubnych, sztuców czysto srebrnych, posrebrzanych i alpakowych. Kryształy białe i kolorowe, zegarki, pierwszorzędny mechanizm
Rzetelna gwarancja.
Artykuły optyczne - wyroby niklowe i mosiężne
Artykuły podarunkowe
Rzetelna obsługa! Niskie ceny!

Wielki wybór pocztówek historycznych
Księgarnia „Dziennika Pomorskiego”

KINO NOWOSCI
We wtorek 15. bm. o godz. 6.15
Walka Herkulesa z Tytanami
Sensacyjny film amerykański w 6 serjach V. serja
Walka na śmierć i życie
VI. serja i ostatnia
Wykrycie tajemniczej 13-ki
Nadprogr. II. Ogólnokrajowe Zawody Sportowe Policji Państwowej w Warszawie.
Wkrótce: **Szalety.** Wielki obraz z czarów legionowców. 148

Towarzystwo Polek w Chojnicach
urządza
w niedzielę, dn. 20. stycznia
o godz. 8. wieczorem na sali hotelu Engla 146

Wieczorek z tańcami
(Różne niespodzianki)
Czysty zysk przeznaczony na pomoc biednych uczniów. Sranowną Publiczność z miasta i okolicy uprzejmie zaprasza **Komitet.**
Osobnych zaproszeń nie wysyła się.
Wstęp od osoby: 3 zł.

Farba
do obuwia skózanego i wyrobów skórzanych
Wilbra
w najmodniejszych kolorach
poleca właśc.
Bracia Hubert J. Hubert Chojnice Pom.
Drogerja Handel Farb.

Przetarg przymusowy
W środę, dni 16. bm. o godz. 14. 0 sprzedam na podwórzu sped. Nowickiego najwięcej dajacemu za otówkę:
4 pudła do brzyzek
Rogowski
Kom. sąd. Chojnice 152

Maszyny Rolnicze
z fabryki maszyn naszej Mamy pod własną odpowiedzialnością i pod kierownictwem pana Ambrozego Felkiego w Brusach ul. Chojnicka 3.
manetę, młocarkę, wialnię, sieczkarkę i inną po cenie dogodnej fabrycznej
Fabryka Maszyn A. Horstmann
Starogard 147

Pokój umebl.
zaranż. lub 1. II. do wynajęcia.
Również może się zgłosić młód. dziewczyna na przedpołudnie. 150
Warszawska 13 II.

Przyjmuję kilka rodzin z mocnym zacięciem oraz
kowala
i kłodzieja z narzędziami.
Dom. Krojanty
pow. Chojnice. 125

Urzednik (małżeństwo z 1 dzieckiem) poszukuje **mieszkania**
1-3 pok.
od 1 II. br. Ewli 1-2 pokoi z użyciem kuchni
Zgłosz. przyjmuje eksped. nin. pisma pod A. K. 149

Poszukuję **mieszkania**
3-4 pokoi. od 1. marca albo 1. kwietnia br. Dzierżawę płacę za rok z góry.
Oferty do eksp. Dzienn. Pom. pod n. 145

Prima **węgiel**
górnolaski i pierwszorzędne drzewo opałowe poleca i dostarcza w domu **O. Gollnik**
Dorocowa 21. Tel. 167.

Dziewczyna
porządna czysta umiejąca gotować i zebrać i II. Zgłosz. przyjmuje eksp. Dzienn. Pom. 151

1 dubeltówka kal. 16, 2 fuzje,
bardzo dobrze utrzymane korzystnie do sprzedania
Zgłoszenia pod numerem do eksp. „Dzienn. Pom.” 12

Nieprzemakająca „Pasta”
na obuwiu impregnuje skórę, robi miękką i nie repuszcza wody
Bracia Hubert
Wł. J. Hubert
Chojnice Pom.
Gdańska 18. Tel. 219.

Sanie wyjazdowe
nowe olakowane tanio na sprzedaż 135
Brusy
ul. Chojnicka 3

Z powodu opróżnienia:
Tanie dni! Ludwik Rasch
Chojnice.
15% rabatu na wszelkie trykotaże zimowe! 10% rabatu na wszelkie inne artykuły!